

Nr 261.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till ändrad lydelse av § 4 u) i gällande förordning med tulltaxa för inkommande varor; given Stockholms slott den 10 juli 1914.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen dels besluta, att § 4 u) i gällande förordning med tulltaxa för inkommande varor skall erhålla följande lydelse:

§ 4.

Tullfrihet åtnjutes utom för varor, vilka enligt tulltaxan äro fria från tullavgift, jämväl för:

— — — — —
u) naturalier, etnografiska och kulturhistoriska föremål samt avbildningar därav, avsedda att ingå i samlingar med allmännyttigt ändamål, vilka tillhöra staten eller kommun eller därifrån åtnjuta understöd.

dels ock förklara, att förestående bestämmelse skall tillämpas från den dag, Kungl. Maj:t bestämmer.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Vennersten.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 juli 1914.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
 VON SYDOW,
 STENBERG,
 LINNÉR,
 MÖRCKE,
 VENNERSTEN,
 WESTMAN,
 BROSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Vennersten anförde.

I en till chefen för finansdepartementet ställd skrift har ledamoten av riksdagens andra kammare Hj. Wijk gjort följande framställning.

»Bland varor som åtnjuta tullfrihet upptagas i tulltaxans § 4 mom. u) 'Naturalier och etnografiska föremål till vetenskapliga samlingar'.

Någon anvisning om vad som bör menas med etnografiska föremål finnes ej i tulltaxans varuförteckning, varav följt, att vederbörande tullmyndigheter givit rubriken en ytterst snäv begränsning och i motsats mot numera gängse vetenskapligt språkbruk velat under etnografica inbegripa endast husgeräds- och andra föremål från de kulturellt lägst stående folken. Så snart ett etnografiskt föremål kunnat inrubriceras under någon av taxans övriga rubriker, såsom porslin, glas, järn och dylikt, har det förklarats tullpliktigt även då det bevisligen införts för att införlivas med en vetenskaplig samling.

Ett förtydligande av tulltaxans mening är således av nöden, om det med bestämmelsen avsedda syftet skall kunna vinnas.

Vid ett försök att närmare precisera begreppet 'etnografiskt föremål' i utsträckt mening möta dock svårigheter att fixera de nya gränserna, svårigheter som ökas därav att hållpunkter saknas för att bedöma vilka föremål, som av realskäl böra betala tull eller åtnjuta tullfrihet, när det gäller vetenskapliga samlingar.

Det visar sig i själva verket omöjligt att av teoretiska eller praktiska skäl här upprätthålla kravet på tullplikt, medan från allmännyttans synpunkt allt talar för att vetenskapliga och allmännyttiga institutioner medgivas tullfrihet för alla föremål — möbler, keramik, textilier, planscher eller annat — som äro avsedda att ingå i deras samlingar, vare sig dessa föremål äro av äldre eller nyare datum, av närmare eller fjärrare härkomst.

Bestämmelser ägnade att förhindra eventuella missbruk av en dylik tullfrihet torde lätt kunna stadgas t. ex. genom skyldighet för vederbörande institutions chef att på heder och samvete förklara att de införda föremålen äro avsedda för institutionens samlingar.

På grund av det anförda vågar jag vördsamt hemställa, att herr statsrådet ville vidtaga åtgärder för vinnande av det syfte, som här berörts.»

Generaltullstyrelsen, som på grund av remiss avgivit utlåtande i ärendet, har därvid överlämnat ett från packhusinspektionen i Stockholm i ämnet infordrat yttrande, så lydande:

»Såsom infordrat utlåtande i anledning av herr Hjalmar Wijks till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet ställda, härmed återgående skrivelse angående åtgärders vidtagande för vinnande av en friare tolkning av bestämmelserna i tulltaxeförordningens § 4 mom. u) angående tullfrihet för etnografiska föremål till vetenskapliga samlingar får inspektionen vördsamt anföra följande.

*Packhus-
inspektionen i
Stockholm.*

I det av tulltaxekommittén avgivna förslag till tulltaxeförordning var tullfrihet enligt nämnda moment ifrågasatt endast för naturalier till vetenskapliga samlingar. Vid förslagets behandling under 1910 års riksdag tillades emellertid 'etnografiska föremål' med följande motivering av bevillningsutskottet: 'Av samma skäl, som föranlett, att naturalier till vetenskapliga samlingar tillerkänts tullfrihet, synes enahanda förmån böra medgivas för etnografiska föremål till dylika samlingar'. (Angående

den omfattning, som från början avsetts åt begreppet 'etnografiska föremål', finnes sålunda ingenting närmare angivet.)

Den utvidgning av momentet, som sålunda kom till stånd, kan utan tvivel sägas hava fyllt en brist i tullagstiftningen, enär före nämnda tid tullfrihet ej var direkt medgiven för etnografiska föremål. Dock torde i förekommande fall även dessförinnan dylika föremål — om man därmed avser sådana föremål, som äro ägnade att belysa de kulturellt lågt stående folkens liv — hava tullfritt införts, varvid de, ehuru mindre egentligt, rubricerats såsom naturalier för vetenskapliga samlingar.

I den av generaltullstyrelsen utfärdade varuförteckningen till tulltaxan har ingen anvisning lämnats i syfte att närmare begränsa begreppet etnografiska föremål, ett förhållande som säkerligen berott på de även i närslutna skrivelse medgivna svårigheterna att fixera gränserna. I praktiken har emellertid tolkningen gått ungefärligen i den riktning, som i skrivelsen angives — och vilken däri betecknas såsom ytterst snäv och stående i motsats till numera gängse vetenskapligt språkbruk — nämligen att såsom etnografiska föremål betraktats endast sådana, som kunnat anses ägnade att belysa naturfolkens liv och verksamhet, och således icke möbler, keramik, textilalter och andra konstindustriella föremål från kulturfolken och särskilt icke sådana av senare datum.

Denna tolkning torde också förklaras av det förhållandet, att en tulltjänsteman i allmänhet saknar förutsättningar för att bedöma dylika föremåls egenskaper av etnografica.

Ordet etnografi betyder visserligen folkskildring, och i anslutning härtill synes det berättigat att draga den slutsats, att såsom etnografiska skulle kunna anses alla sådana föremål, som belysa ett folks liv, på vilket kulturstadium det än stode. Huruvida denna tolkning ur vetenskaplig synpunkt är riktig kan inspektionen ej bedöma. Det förefaller emellertid, som om språkbruket i allmänhet icke skulle fatta uttrycket i denna vidsträckta betydelse.

I senare upplagan av Nordisk Familjebok återfinnes nämligen i definitionen på etnografi bland annat följande uttalande, vilket synes tyda på riktigheten av nu tillämpad tullbehandlingspraxis: 'Etnografien begränsas numera allmänt till naturfolken. Motsvarande undersökningar beträffande kulturfolken hänföras till kulturhistorien'.

Goda skäl torde emellertid få anses föreligga för medgivande av tullfrihet även för kulturhistoriska föremål, försåvitt de äro avsedda för *offentliga* vetenskapliga samlingar. Ett dylikt medgivande lär lämp-

ligast böra stödja sig på en uttrycklig bestämmelse och förutsätter sålunda en ytterligare utvidgning i ifrågavarande syfte av tulltaxeförordningens ovannämnda mom. u).

Härjämte torde, jämlikt bestämmelsen i sista stycket av tulltaxeförordningens § 4 (efter mom. u), på administrativ väg böra stadgas, att för åtnjutande av tullfrihet för kulturhistoriska föremål intyg skall företes därom, att de äro avsedda uteslutande för offentlig vetenskaplig samling.»

Generaltullstyrelsen anför i sitt utlåtande följande:

»Förevarande framställning avser sådan utvidgning av den i § 4 u) tulltaxeförordningen medgivna tullfrihet för 'naturalier och etnografiska föremål till vetenskapliga samlingar', att sagda tullfrihet komme att omfatta jämväl möbler, keramik, textilarbeten, planscher och dylika föremål, ämnade att ingå i allmänna institutioners samlingar, oavsett huruvida dessa föremål vore av äldre eller nyare datum, av närmare eller fjärrare härkomst.

Generaltull-
styrelsen.

Generaltullstyrelsen anser för sin del, att det ej bör möta någon betänklighet att tillmötesgå det önskemål, för vilket petitionären sålunda gjort sig till tolk. De nu gällande bestämmelserna om tullplikt för vissa museiföremål äro givetvis till hinder för vetenskapliga samlingars förkovran och hava vid särskilda tillfällen givit anledning till missnöje, något som bland annat framgår av handlingarna i ett hos styrelsen nyligen förehaft ärende.

Styrelsen finner sig alltså böra ifrågasätta, huruvida icke § 4 tulltaxeförordningen kunde erhålla förslagsvis följande ändrade lydelse:

'§ 4. Tullfrihet — — — — person; samt

u) naturalier samt etnografiska och kulturhistoriska föremål, inkommande till offentliga samlingar, som åtnjuta understöd av staten eller någon kommun.

De särskilda — — — — skeppsproviant.'

Därest tulltaxeförordningen erhåller sådan ändrad lydelse, torde samtidigt i administrativ väg böra utfärdas allmän föreskrift av följande innehåll:

'Såsom villkor för åtnjutande av den i § 4 u) tulltaxeförordningen medgivna tullfrihet för naturalier samt etnografiska och kulturhistoriska föremål, inkommande till offentliga samlingar, som åtnjuta understöd av staten eller någon kommun, skall gälla: att vederbörande samlings föreståndare avgiver, för att såsom verifikation bifogas inkommande tulljournalen, skriftlig av vittnen styrkt försäkran på tro och heder, att

föremålen äro avsedda att ingå i samlingen; börande, där tullförvaltningen finner sådant erforderligt, härjämte förebringas tillförlitlig utredning därom, att samlingen åtnjuter understöd av staten eller någon kommun'.»

*Departements-
chefen.*

I likhet med generaltullstyrelsen finner jag den i förevarande ämne gjorda framställningen förtjäna beaktande. Det synes vara otvivelaktigt, att en utvidgning i av petitionären angivet syfte av den i § 4 u) tulltaxeförordningen medgivna tullfriheten är av behovet påkallad. Emellertid är jag icke övertygad därom, att generaltullstyrelsens förslag fullt tillgodoser det avsedda ändamålet. Det synes mig nämligen tvivelaktigt, om under rubriken kulturhistoriska föremål kunna inbegripas exempelvis planscher, en artikel, som av petitionären åsyftas och som, enligt vad jag inhämtat, lärer vara föremål för en icke obetydlig import till museisamlingar. För att vara fullt förvissad om att planscher och andra liknande föremål skola vid import till dylika samlingar komma i åtnjutande av tullfrihet, varemot intet torde vara att erinra, lärer man böra fullständiga uppräknings i förevarande moment. Jämväl i övrigt torde generaltullstyrelsens förslag böra något jämkas och omredigeras. Sålunda synes mig den i detta sammanhang måhända icke fullt tydliga beteckningen offentliga samlingar böra undvikas. Ej heller torde med hänsyn därtill, att åtskilliga av våra samlingar icke lära vara i egentlig mening vetenskapliga, det vara lämpligt att behålla den nuvarande beteckningen vetenskapliga samlingar. Däremot synes man kunna på ett tillfredsställande sätt angiva samlingarnas karaktär, om de betecknas såsom samlingar med allmännyttigt ändamål och det därjämte i huvudsaklig överensstämmelse med generaltullstyrelsens förslag kräves, att samlingarna skola tillhöra staten eller någon kommun eller åtnjuta statligt eller kommunalt understöd.

För att underlätta och i viss mån även reglera tillämpningen av ett stadgande i nyss angiven riktning torde i de administrativa föreskrifter, som vid ett bifall till nu ifrågavarande förslag lära komma att utfärdas, böra intagas föreskrift därom, att, i händelse tullförvaltning finner sådant erforderligt, utredning skall förebringas om att samling, till vilken införsel äger rum, är av sådan beskaffenhet, som i författningen avses.

Den förändrade bestämmelsen torde böra träda i kraft snarast möjligt.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels besluta, att § 4 u) i gällande förordning med tulltaxa för inkommande varor skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 4.

Tullfrihet åtnjutes utom för varor, vilka enligt tulltaxan äro fria från tullavgift, jämväl för:

u) naturalier, etnografiska och kulturhistoriska föremål samt avbildningar därav, avsedda att ingå i samlingar med allmännyttigt ändamål, vilka tillhöra staten eller kommun eller därifrån åtnjuta understöd.

dels ock förklara, att förestående bestämmelse skall tillämpas från den dag, Kungl. Maj:t bestämmer.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition till riksdagen avlåtas av den lydelse, bil. litt. ... vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Teodor Franzén.
